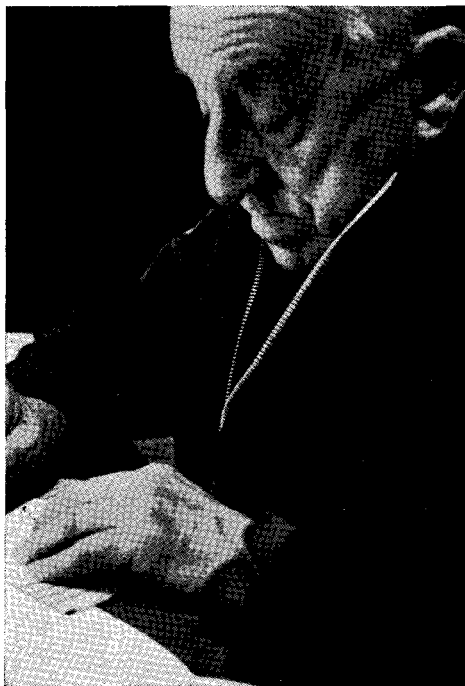

HENRY VANDE VELDE (1863-1957)

1925

Vande Velde, Hendrik, Clemens (gezegd Henry) werd geboren te Antwerpen op 3 april 1863. Hij overleed te Zürich op 25 oktober 1957.

Na lagere en middelbare studiën in zijn geboortestad werd hij leerling van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Antwerpen, die alsdan onder het bestuur stond van Karel Verlat. Daar de jonge Vande Velde talent had voor teken- en schilderkunst wou hij kunstschilder worden en trok hij in 1884 naar

Parijs, waar hij zich liet inschrijven op het Atelier van Carolus Duran. Het was de bloeitijd van het Impressionisme en de schilder Henry Vande Velde onderging de invloed van de tijdsgeest. In 1886 is hij te Antwerpen terug en sticht met enkele jonge schilders de kunstkring : „Als ic kan”. Spoedig is de Vlaamse „Parijzenaar” gemengd in de revolutionnaire schilderkunst van die tijd in België. Vanzelfsprekend sluit hij te Brussel aan bij de groep : „Les Vingts”. Hij is bevriend met Vincent van Gogh (in zijn Antwerpse tijd) met Félicien Rops, James Ensor, Theo van Rysselberghe. Hij is gemengd in de vooruitstrevende beweging voor sociale en artistieke ontvoogding van het volk met Edmond Picard en Emile Vandervelde en ijvert met potlood en pen voor sociale kunst. Aldus ontpopt

hij zich van individualistisch impressionistisch schilder tot bouwmeester, sierkunstenaar en schrijver.

Aanvankelijk voorstander van de Belgische „modern style”, de „style Chèvrefeuille”, komt hij alras tot de verwerping van de versiering om de versiering (l'art pour l'art) en komt hij tot de toepassing van de strenge vormen, van de nuttigheidsgedachte en de doelmatigheid in de ruimte- en meubelkunsten. Uit die tijd dagtekenen zijn bandversieringen voor de dichtbundels van Max Elskamp, voor de concert-programma's van het Volkshuis, voor het tijdschrift van August Vermeylen : „Van Nu en Straks”. Hij bouwt een moderne villa te Ukkel en ontwerpt nieuwe meubels met rationele vormen. Het is op dat moment dat hij opgemerkt wordt door de Hamburgse kunsthandelaar S. Bing, die hem opdracht geeft vier zalen te bemeubelen voor zijn nieuwe zaak te Parijs :

„L'Art Nouveau". In 1897 werkt Henry Vande Velde mee aan een tentoonstelling voor nieuwe kunst te Dresden, waardoor zijn naam in wijde kring bekend wordt. In 1902 wordt hem de leiding toevertrouwd van het Instituut voor Sierkunst te Weimar, dat hij tot grote bloei brengt. Bij het uitbreken van de oorlog in 1914 verlaat hij Duitsland en wijkt hij uit naar Zwitserland. Na de wapenstilstand in 1918 verkoos hij niet naar Duitsland terug te keren en aanvaardde hij de uitnodiging van de firma Krölller in Nederland de opvolging van de grote bouwmeester Berlage waar te nemen. Zijn voornaamste werk in Nederland is het in 1923 opgetrokken Krölller-Muller-Museum te Otterloo, waarin de rijke kollektie Vincent van Gogh-schilderijen en tekeningen werd opgenomen.

In 1925 nam de toenmalige Minister van Openbaar Onderwijs, Camille Huysmans, het initiatief Henry Vande Velde naar zijn vaderland terug te roepen om hem de leiding toe te vertrouwen van het Hoger Instituut voor Sierkunst van Ter Kameren. Bij K.B. van 7 oktober 1925 werd hij tevens tot docent benoemd aan het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde van de Rijksuniversiteit te Gent. Bij K.B. van 30 september 1930 werd hij professor bij het H.I.K.O. en naderhand zijn voorzitter. Bij K.B. van 30 juli 1936, met ingang van 31 augustus 1936, werd hij, die op betrekkelijk hoge leeftijd in het Belgisch hoger onderwijs trad, tot het emeritaat toegelaten. Zijn „laatste les" heeft men in een „Gedenkboek", waarin zijn grote verdiensten als pionier, als baanbreker, als zoeker, als kunstenaar, als denker, als estheet door zijn talrijke bewonderaars, leerlingen en vrienden, worden geschetst, uitgegeven. Onderstrepem we slechts dat hij in alles, in zijn leven, in zijn omgang met de mensen, in zijn werk het ideaal van menselijkheid en eerlijkheid boven alles stelde, dat hij om de kunst en in 't bijzonder de bouwkunst en de sierkunst van banaliteit en lelijkheid te ontdoen terugkeerde tot de Rede en de Eenvoud. Alles wat tegen de Rede indruiste weerde hij : hij gaf aan de materialen hun natuurlijke bestemming terug en verbande alle nietszeggende ornamenten om alleen de lijnen en het volume te laten spreken. Als modern mens wou hij zijn moderne stijl aan de zich wijzigende moderne behoeften aanpassen. Te Gent heeft hij een indrukwekkende herinnering aan zijn verblijf als professor nagelaten: de Universiteitsbibliotheek met de Boekentoren, die het stadsbeeld in de nabijheid van het St Pietersplein zal blijven beheersen. Hij overleed op 94-jarige leeftijd, nog vrij onverwacht, in Zwitserland, waar hij in zijn „Bungalow" te Oberägeri (Zug) onverpoosd voortarbeidde en o.a. zijn „Mémoires" schreef.

Henry Vande Velde was lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Kunsten en Wetenschappen, van de U.R.S.S.-Academie en Ere-burger van de stad New-York. Hij was Groot-officier in de Kroon- en Leopoldsorde, Officier in de Orde van Oranje-Nassau, Gouden Medaille voor verdiensten jegens Openbare Verzamelingen, Commandeur in het Ere-legioen. In het Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Kunsten en Wetenschappen van 1957 verscheen een In-Memoriam met portret van de hand van Prof. em. ing. Aug. De Smet.

P. DE KEYSER.

PUBLIKATIES VAN HENRY VANDE VELDE

IN BOEKVORM

- Déblaiement d'Art*, Brussel, 1894; 2e uitgave 1896.
Aperçu en vue d'une synthèse d'art, Brussel, 1895.
Die Renaissance im modernen Kunstgewerbe, Berlin, 1901.
Kunstgewerbliche Laienpredigten, Leipzig, 1902.
Der neue Stil, Weimar, 1906.
Vom neuen Stil, Leipzig, 1907.
Essays, Leipzig, 1910.
Amo, Leipzig, 1913.
Amo, Brussel, 1913.
Die drei Sünden wider die Schönheit, Zürich, 1918. Vert. *De driefoudige smaad aan de Schoonheid*, door F. van den Wyngaert, 1931.
Formules d'une Esthétique moderne, Brussel, 1923.
Le théâtre de l'exposition du Werkbund à Cologne et la scène tripartite, Antwerpen, 1925.
Les formules d'une esthétique moderne, Brussel, 1928. Vert. *Formules van een moderne Estetiek*, Antwerpen, 1933.
Le Nouveau, Son apport à l'architecture et aux Industries d'art, Brussel, 1929.
De Heilige Weg, Gent, 1933. Vert. *La Voie Sacrée*.
Leerstellingen, Op zoek naar een bestendige Schoonheid, Antwerpen, 1944. Vertaling van *Pages de Doctrine*.
Mémoires (Te gelijker tijd in vier talen te verschijnen), 1959.
Monografieën over Belgische Kunst: Henry Van de Velde (door HERMAN TEIRLINCK), 1960, met uitvoerige lijst van werken en bibliografie.

VOORNAAMSTE BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN EN VERZAMELWERKEN

- William Morris artisan et socialiste*, *Avenir Social*, 1898.
Du paysan en peinture, *Avenir social*, 1900.
Die künstlerische Hebung der Frauentracht, Krefeld, 1900.
La ligne est une force, Brussel, *La Cité*, 1923.
Vers la ligne nouvelle, Brussel, *La Cité*, 1923.
L'Institut Supérieur des Arts décoratifs, Brussel, *La Cité*, 1928.
Over het ontstaan van het ornament, Gedenkboek Aug. Vermeylen, 1932.
Voor bio-bibliografie tot 1933 zie het maandblad „Kunst”, speciale uitgave, Gent, Vyncke, 1933.
Les Fondements du Style moderne, Brussel, 1933.
Pages de Doctrine, Brussel, 1942.
Vie et mort de la Colonne, Brussel, 1942.
La Colonne, Brussel, 1943.